

LUKUKESKUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 2015

1. MAALISKUUTA 2016
LUKUKESKUS
Linnunlauluntie 7, 00530 Helsinki

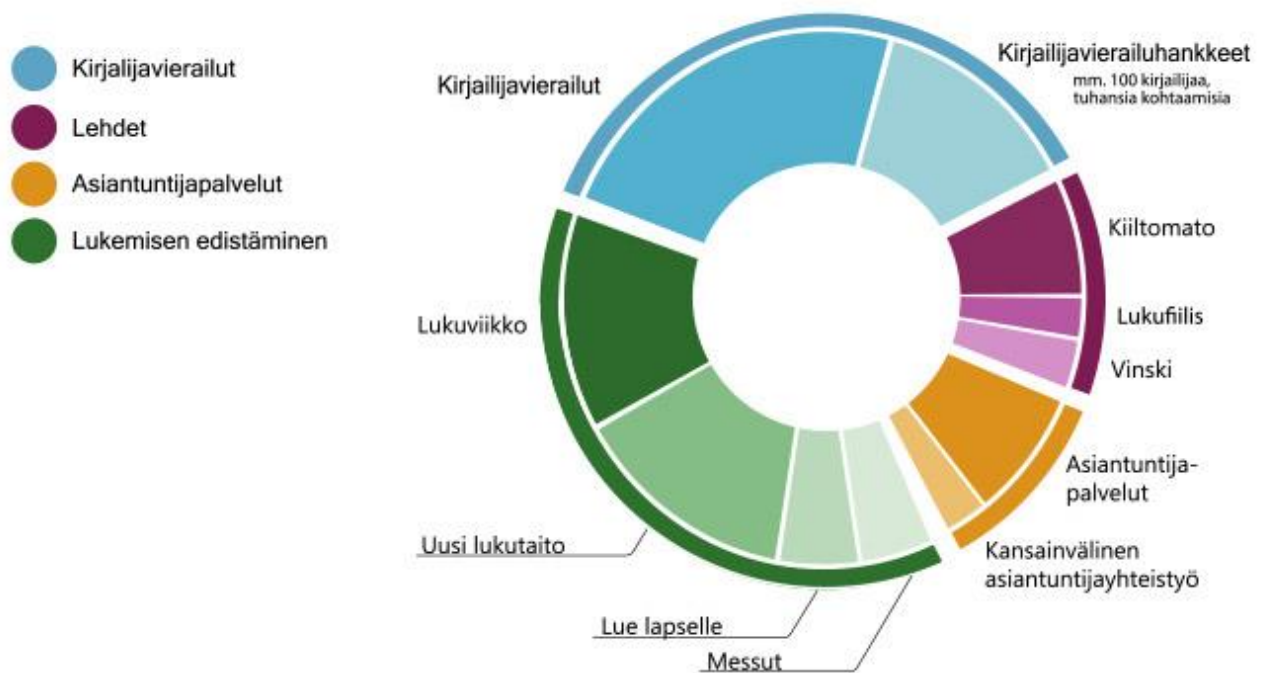
Sisällysluettelo

Toimintakertomus 2015	2
1. Toiminnanjohtajan katsaus: Yhteistyötä, verkottumista, näkyvyyttä	3
2. Viestintä	4
2.1 100 kirjailijaa, tuhansia kohtaamisia –hankkeen viestintä	5
2.2 LUKUVIIKKO 2015, 20.–26.4.2015. Teema ”Minä lukijana”	5
2.3 Nenäpäivä	6
2.4 Medianäkyvyys	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
3 Ruotsinkielinen toiminta/ Svensk verksamhet	4
4 Kansainvälinen yhteistyö	8
5 Kirjailijavierailut	9
5.1 Kirja eläväksi hanke -selvitys	10
5.2 Virtuaalivierailut	10
5.3 Kirjailijatietokannan uusiminen	10
5.4 Yhteistyö Sanaston kanssa - 100 kirjailijaa, tuhansia kohtaamisia	11
5.5 Yhteistyö Espoon kaupungin kanssa: KULPS! -vierailut	12
5.6 Yhteistyö Espoon WeeGee-talon kanssa	12
5.7 Yhteistyö kulttuuri-instituuttien kanssa	12
6 Lukemisen edistäminen	13
6.1 100 vuotiaan Suomen Uusi lukutaito -hanke	13
6.2 Yhteistyö Kansainvälisen audiovisuaalisen keskuksen KAVIn kanssa	13
6.3 Yhteistyö kulttuurikeskus Caisan kanssa	13
6.4 Lue lapselle –kampanja	14
6.5 Osallistuminen messuilla	14
7 Julkaisut	16
7.1 Kiiltomato.net – Lysmasken: Kirjallisuuskritiikin verkkolehti	16
7.2 Lukufiilis – kirjallisuudesta nuorille ja nuorilta	17
7.3 Vinski – lasten oma kirjallisuuslehti	17
8 Hallinto ja talous	19

Toimintakertomus 2015

Lukukeskus on merkittävä lasten, nuorten mutta myös aikuisten lukemista ja lukutaitoa edistävä kolmannen sektorin toimija. Tavoitteidensa saavuttamiseksi se tekee tiiviistä yhteistyötä kirjastojen, koulujen ja muiden alan toimijoiden kanssa. Lukukeskus järjestää ainoana Suomessa järjestelmällisesti kirjailijavierailuja, jotka edistävät lukuintoa ja lisäävät kirjailijoiden toimeentuloa. Lisäksi Lukukeskus kokoaa tietoa lukemisesta ja lukutaidosta sekä toimii asiantuntijana kansainvälisissä verkostoissa. Se julkaisee myös kirjallisuuslehtiä lapsille ja nuorille sekä kirjallisuuskritiikin nettilehteä.

Lukukeskuksen toiminta on vuonna 2015 jakautunut seuraavasti rahaliikenteen ja henkilöstön työpanoksen mukaan:

1. Toiminnanjohtajan katsaus: Yhteistyötä, verkottumista, näkyvyyttä

Lukukeskuksen toiminnalla vuosi vuodelta yhä suurempi merkitys, kun lukemisen tavat ja keinot muuttuvat nopeata tahtia. Lukukeskus toimii tärkeänä linkkinä julkisten ja yksityisten toimijoiden välillä lukemisen edistämiseksi ja on alan keskeinen asiantuntija kansallisesti ja kansainvälisesti. Toiminnassaan se on ottanut huomioon jäsenjärjestöjensä tarpeet, Suomen hallitusohjelman tavoitteet ja voimassa olevat opetussuunnitelmat.

Toiminnan merkittävyys, näkyvä toiminta yhteistyöverkostoissa ja hyvin perusteltu tiedolla vaikuttaminen ovat osaltaan vaikuttaneet siihen, että Lukukeskuksen toiminta-avustusta on eduskunnan esityksestä lisätty viimeisenä kolmena vuotena. Vahvistuneen taloutensa ansiosta Lukukeskus on kasvattanut ja vakiinnuttanut toimintaansa ja saanut aikaan näkyvää tulosta.

Kirjailijavierailut ovat lisääntyneet neljän vuoden aikana 100%, Lukuviikko -lukukampanjan näkyvyys on kymmenkertaistunut ja Lukukeskus on lisäyksen ansiosta voinut toteuttaa muita tärkeitä yhteistyöhankkeita. Se on puolestaan lisännyt huomattavasti työn vaikuttavuutta ja tehnyt Lukukeskuksesta erittäin luotettavan ja halutun yhteistyökumppanin.

Lukukeskus panosti vuoden 2015 aikana erityisesti kirjailijavierailujen kehittämiseen ja kirjailijoiden työtilaisuuksien lisäämiseen. Opetus- ja kulttuuriministeriön hankeavustuksella käynnistyi kirjailijatietokannan uusiminen. Yhteistyöhanke Sanasto ry:n kanssa lisäsi Lukukeskuksen tunnettuutta kirjailijoiden joukossa ja laajensi vierailujen tilaajakuntaa. Kirjailijoille tuotettiin opasmateriaali ja video vierailuja varten ja kirjailijoille järjestettiin laaja kysely kirjailijavierailuista.

Yhteistyö olemassa olevien verkostojen kanssa jatkui tiiviinä. Sen lisäksi Lukukeskus aloitti yhteistyön uusien yhteistyökumppaneiden kanssa. Erittäin aktiiviseksi muodostui yhteistyö Kirjan Vuoden, Lastenkirjainstituutin, Tietokirjailijat ry:n, Helsingin koulujen, Helsingin kaupungin opetusviraston ja kehitysyhteistyöjärjestöjen – Suomen Pakolaisavun ja Nenäpäivän kanssa. Vuosi 2015 oli myös aktiivisen kansainvälisen yhteistyön aikaa. Lukukeskus osallistui Euroopan lukutaitoverkoston Elinetin toimintaan asiantuntevana ja aloitteellisena kumppanina ja ansaitsi sitä kautta arvostusta kansainvälisissä verkostoissa. Elinet-yhteistyö toi mukanaan hyviä ideoita Lukukeskuksen toimintaan ja siitä opittiin valtavasti.

Uutena toiminnanjohtajana halusin tuoda mukamani uudenlaista yhteistyötä, verkostoja ja näkyvyyttä ja koen, että onnistuin siinä hyvin.

Lukukeskuksen toiminnanjohtaja
Ilmi Villacís

2. Viestintä

Lukukeskuksen näkyvyys monipuolistui kokopäiväisen tiedottajan toimen ansiosta.

Kirjailijavierailujen tärkeimmälle kohderyhmälle, opettajille ja kirjastoille, Lukukeskuksella on laajat verkostot. Vuoden aikana viestittiin kirjailijavierailuista, Lukuviikosta ja messuista, mutta tarjosimme myös ajankohtaista lukutaitotietoa, kerroimme uusista hankkeista ja Lukukeskuksen julkaisemista lehdistä. Lukukeskus on opettajille luotettava yhteistyökumppani, siksi viestinnässä mietittiin entistä tarkemmin minkälainen sisältö ja lähestymistapa ovat juuri opettajille ja kouluille relevanttia.

Sidosryhmäviestintää varten luotiin uudet viestintämallit ja konseptit. Näitä hyödynnettiin tehokkaasti etenkin tiedotuksessa ja lobbauksessa.

Hankeviestintään kehitettiin uutta konseptia, jonka pohjalta kaikkien hankkeiden käynnistyminen ja raportointi toteutetaan. Tällä hankemallilla saadaan paras hyöty hankkeista sisäisesti ja viestitään vaikutuksista yhteistyökumppaneille ja sidosryhmille. Hankkeiden määrän lisääntyessä tätä konseptia kehitetään jatkossakin.

Medianäkyvyyden kannalta vuosi oli onnistunut. Toiminnanjohtaja Ilmi Villacisia haastateltiin alkuvuodesta Savon Sanomiin, huhtikuussa Lukuviikko oli esillä Ylen pääuutisissa, elokuussa toiminnanjohtajaa haastateltiin Koulutielle-lehdessä, lokakuussa Huomenta Suomessa ja joulukuussa Tasavallan presidentin itsenäisyyspäivän vastaanotolla. Näiden ulostulojen myötä viestimme lukemisen ja lukutaidon merkityksestä saavutti myös suuren yleisön.

Lukukeskus on viime vuosina verkottunut entistä voimakkaammin sekä kirja-alan toimijoiden että laajemminkin kulttuurialan toimijoiden kanssa. Viestinnällinen yhteistyö kustantajien kanssa on aktivoitunut entisestään.

Viestinnän tukena on toiminut vuonna 2015 myös oma graafikko. Viestinnän yhdenmukaisuus ja visuaalinen tunnistettavuus ovatkin tukeneet Lukukeskuksen tunnettuutta ja brändin rakentumista. Oma graafikko on haastanut meitä entistä selkeämpään ja viimeistellympään viestimiseen. Myös Lukukeskuksen verkkosivuja päivitettiin entistä selkeämmiksi. Mirkka toteutti myös Lukukeskukselle oman joulukortin, joka lähetettiin sadalle tärkeimmälle yhteistyökumppanille.

Monille hankkeille toteutettiin myös visuaalinen ilme ja omat verkkosivut. Näitä olivat muun muassa Suomen uusi lukutaito ja Lukukami-sivusto, Lue lapselle –näyttelyn graafinen suunnittelu ja toteutus, Lukuviikon 2016 visuaalisen ilmeen suunnittelu, Sanasto-hankkeen logo sekä Lukufiilis-verkkolehden uusi visuaalinen ilme. Lisäksi päivitimme infografiikkaa edunvalvonnan tarpeisiin. Visuaaliset uudistukset suunnitteli ja toteutti graafikko Mirkka Hautamäki, teknisenä toteuttajana monissa verkkohankkeissa toimi Mediapool.

Viestinnän tunnuslukuja

Uutiskirjeitä lähetettiin 10 kpl

Mediatiedotteita lähetettiin 9 kpl

Facebookin seuraajia 2030 (vrt. 2014 1300)

Twitter-seuraajia 5

Vuonna 2015 Lukukeskuksella oli monta suurta ja pitkäkestoista hanketta, jotka olivat myös viestinnällisesti tärkeä panostus. Näitä olivat yhteistyöhanke Sanaston kanssa, 100 kirjailijaa, tuhansia kohtaamisia, Lukuviikko ja Nenäpäivä.

2.1 100 kirjailijaa, tuhansia kohtaamisia –hankkeen viestintä

(Hankkeen toteutuksesta tarkemmin s. 11)

Kirjallisuuden alan tekijänoikeusjärjestö Sanasto ja Lukukeskus toteuttivat yhdessä Sanaston 10-vuotisjuhlavuoden ja Kirjan vuoden kunniaksi Sata kirjailijaa, tuhansia kohtaamisia –hankkeen. Yhteisprojektin tavoitteena oli tarjota vierailumahdollisuus laajemmalle joukolle kirjailijoita, jotka eivät normaalin kirjailijavierailijavälityksen kautta pääse usein esiintymään. Yhteistyön kautta Lukukeskuksen oli mahdollista laajentaa vierailuja tyypillisimmistä vierailukohteista myös muihin tahoihin.

Hankkeen saaman näkyvyyden ansiosta Lukukeskuksen oli mahdollista kertoa kirjailijavierailuista ja kirjailijatietokannasta kirjallisuuden alan ammattilaisten laajalle joukolle. Hankkeen myötä Lukukeskuksen tietokantaan liittyikin 83 uutta kirjailijaa. Kirjallisuuden alan järjestöjen kanssa tehty yhteistyö on tehnyt Lukukeskuksen palvelua tutummaksi monien eri toimijoiden keskuudessa. Tätä yhteistyötä kehitetään jatkossakin.

Lukukeskus kontaktoi hankkeeseen liittyen yli 400 potentiaalista tilaajaa. Uusien tilaajien löytäminen on ollut Lukukeskukselle merkittävää tulevien kirjailijavierailujen markkinoinnin kannalta. Jatkossa on entistä helpompaa tarjota kirjailijavierailuja uusille yleisöille, ja kerätyn palautteen perusteella myös tilaajista monet harkitsevat tilaavansa toistekin kirjailijavieraan. Samalla Lukukeskus sai arvokasta tietoa siitä millaisella konseptilla vierailuja kannattaa eri tilaajille tarjota ja markkinoida.

Sata kirjailijaa, tuhansia kohtaamisia -hankkeen viestintää toteutettiin monessa kanavassa pitkin vuotta. Mediakiinnostus osoittautui oletettua vähäisemmäksi. Sen sijaan omissa kanavissamme toteutettu viestintä tavoitti hyvin etenkin jo kirjailijavierailuja tilaavat ryhmät. Siksi jatkammekin viestintää hankkeen kautta kontaktoiduille mahdollisille uusille tilaajille, jotta hankkeen vaikutukset jatkuisivat vielä hankkeen päätyttyä.

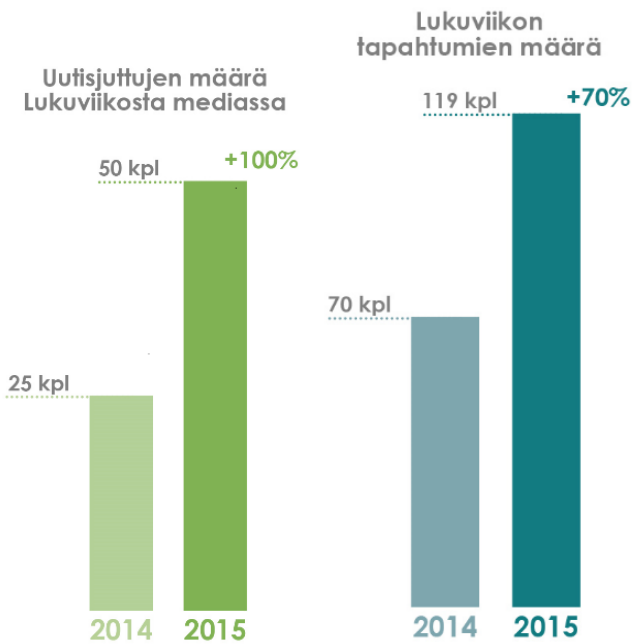
2.2 LUKUVIIKKO 2015, 20.–26.4.2015. Teema ”Minä lukijana”

Lukuviikko on Lukukeskukselle ennen kaikkea viestinnällinen tempaus. Lukuviikko innosti jälleen Lukuviikko innosti jälleen lukemisen pariin erilaisilla tapahtumilla ja tempauksilla. Lukuviikon avajaispäivää juhlittiin mm. kirjallisilla naamiaisilla eri paikkakunnilla sekä nuortenkirjailija Siri Kolun ja Aleksis Delikouraksen kirjailijavierailulla, joka striimattiin verkossa valtakunnallisesti.

Lapsille ja nuorille tarjottiin erilaisia kirjallisia tehtäviä, kirjoituskilpailu, lukuvinkkejä ym. materiaalia. Koko valtakunnallinen ohjelmisto ja materiaalit julkaistiin lukuviikon nettisivuilla www.lukuviikko.fi

Lukuviikko saavutti tavoitteensa hienosti. Ohjelmakalenteriin ilmoitettiin runsaasti eri tahojen järjestämiä ohjelmia ja tempauksia ja Lukuviikko näkyi myös mediassa.

Lukuviikon viestintää toteutettiin uutiskirjeitse (5 kpl) ja mediatiedottein. Lukuviikon omat kotisivut päivitti Light Movement ja Lukuviikon visuaalisen ilmeen ja julisteen suunnitteli D8 Productions. Keväällä Lukuviikon alla julkaistiin myös 10+1 faktaa lukemisesta –selvitys. Siihen viitattiin monissa mediakanavissa viikon aikana.

2.3 Nenäpäivä

Myöhemmin syksyllä Lukukeskus osallistui Nenäpäivään julkaisemalla 10 faktaa lukutaidosta maailmalla –tietopaketin. Nenäpäivä-yhteistyö toi Lukukeskukselle laajaa näkyvyyttä uuden kohderyhmän keskuudessa. Suuren yleisön tavoittaminen tunnetun Nenäpäivä-konseptin kautta osoittautui onnistuneeksi, tuottamaamme tietopakettia jaettiin laajasti Nenäpäivä-hankkeen ja yksittäisten kiinnostuneiden toimesta. Järjestimme myös Helsingin Kirjamessuilla Nenäpäivä-keskustelun, jossa kirjailija Eppu Nuotio, tutkija Emma Ojanen Jyväskylän yliopistosta ja ohjelmajohtaja Julia Ojanen Plan International Suomesta keskustelivat lukutaidon merkityksestä maailmanlaajuisesti.

3 Ruotsinkielinen toiminta

Svensk verksamhet

Under år 2015 har det skickats fyra svenska nyhetsbrev.

Läscentrums svenska webbplats har uppdaterats, och kulturproducent **Barbro Enckell-Grimm** har skickat rundbrev till skolor, bibliotek och övriga institutioner i olika regioner med anledning av projekten En författare till varje skola och Hundra författare, tusentals möten.

I samband med Läsveckan gjordes svenska Läsveckan-sidor

Svenskspråkiga författare har gjort sammanlagt 68 uppträdanden på 37 bibliotek och skolor under år 2015. Författarbesöken har täckt samtliga regioner i Svenskfinland från Åland i väst genom hela Österbotten, Uleåborg i norr och Borgå i öster.

Projektet En författare till varje skola har under året som gått nått sammanlagt 2717 elever i 40 skolor i Svenskfinland. I samarbete med en del av de författare som gör turnéer har Läscentrum utarbetat ett striktare schema som skolorna bör fylla: kriterier om deadline för när samtliga lärare i skolan ska meddela författaren om vad eleverna läst. En del skolor skickar frågorna de förberett redan i det här skedet.

Inom ramen för Läscentrums samarbetsprojekt med Sanasto, Hundra författare, tusentals möte gjordes tio av hundra uppträdanden på svenska. Dessa gjordes i två österbottniska gymnasier, Kimitoöns gymnasium, Mattlidens gymnasium i Esbo, Grankulla svenska samskola, Arbetarinstitutet i Åbo och Helsingfors, ett daghem i Helsingfors och Borgå folkakademi (Swedish for foreigners). Författarna som gjorde besöken representerade genrer som fackboksförfattare, översättare, lyriker, en illustratör, serieförfattare och en romanförfattare.

Läsveckan 2015 firades med ett stort författaruppträdande med **Lasse Mellberg**, som intervjuades av läsambassadör **Katarina von Numers-Ekman**. 250 elever från åk 6 och 7 samlades i Sandels vid Tölö torg i Helsingfors. Eleverna och deras lärare kommer från Kronohagen, Munksnäs, Åshöjden, Tölö och Botby.

Tips för undervisningen gjordes av Jolin Slotte och 10 fakta om läsning skrevs av **Timo Harakka** och översattes **Barbro Enckell-Grimm**. Ett faktum gäller de finlandssvenska läsarna. Hösten 2015 sammanställdes ett paket om 10 globala fakta av **Emmi Jäkkö** och **Mirkka Hautamäki** som också översattes till svenska.

Hela läsveckans program samlade också fyra svenskspråkiga evenemang.

Inom ramen för Esbos Kulps! har det gjorts sex författaruppträdanden, se Ulla Arkomas del av verksamhetsberättelsen.

Johanna Holmström gjorde en turné på fyra orter i Sverige i oktober 2015, se **Ulla Arkomas** del. Via kontakten med Författarcentrum i Stockholm arrangerade Läscentrum en turné i skolor och ett biblioteksuppträdande med Paula Noronen i Upplands-Väsby

4 Kansainvälinen yhteistyö

Lukukeskus, Jyväskylän yliopisto ja Finnish Reading Association ovat EU:n rahoittaman eurooppalaisen lukutaitoverkoston (ELINET) suomalaisjäseniä. Sen tavoitteena on kehittää ja jakaa lukutaitoa edistäviä käytänteitä Euroopassa.

Lukukeskus osallistui vuonna 2015 kahden tiimin työskentelyyn. Niiden tehtävänä on luoda ja pilotoida käytänteitä tietoisuuden ja rahoituksen kasvuun. Ensimmäisen tiimin tehtävä oli testata ELINETin kehittämää työkalua tietoisuuden nostamiseksi lukutaidosta. Lukukeskus järjesti tätä tarkoitusta varten workshopin, johon kutsuttiin ammattikoulujen äidinkielen opettajat. Workshopin tuloksena koottiin tietoa siitä, miten ammattikoululaisten yhä heikkenevää lukutaitoa voisi parantaa ja keneen pitäisi vaikuttaa asian edistämiseksi.

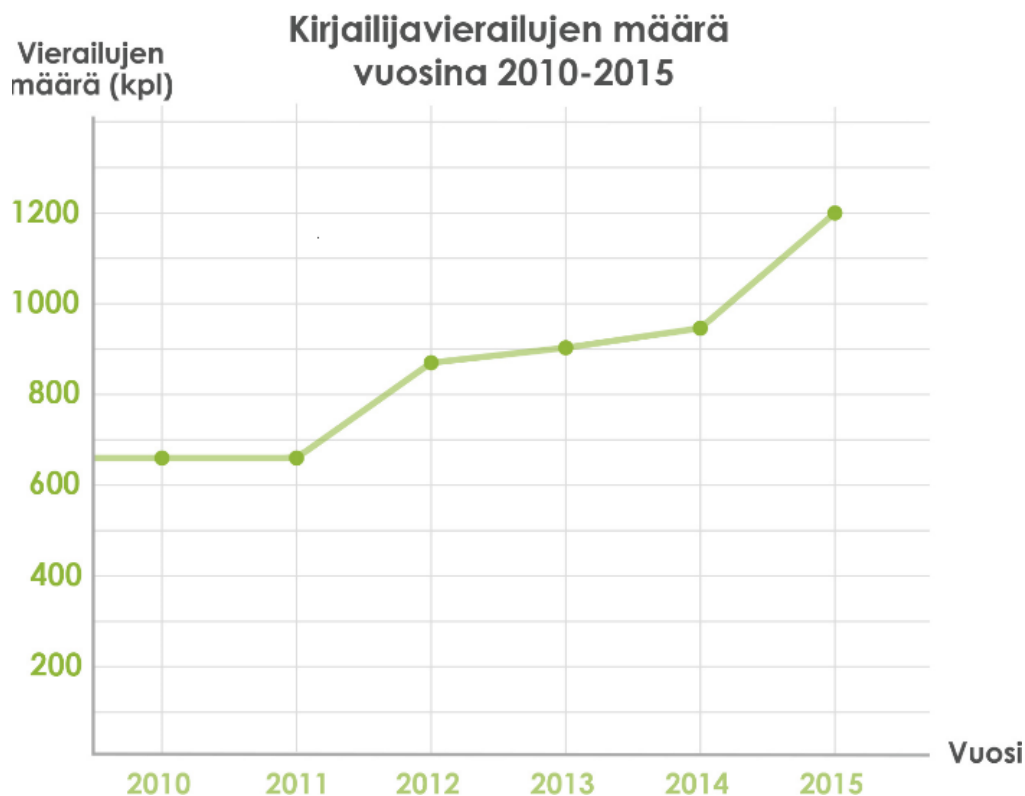
Lukukeskus oli aktiivisesti mukana ELINETin alkuun panemassa kansainvälisen lukutaitopäivän ja lukutaitoviikon viettämisessä. Lukutaitopäivänä järjestimme seminaarin Suomen ELINET-verkostolle teemalla ”Lukutaito Suomessa ja maailmalla”. Yhdessä muiden kirja-alan toimijoiden kanssa järjestimme koko Suomessa samaan aikaan tapahtuneen lukemisjonon. Lisäksi teimme yhteistyötä Suomen Pakolaisavun kanssa, jonka lukuhaastekampanja oli kolmen voittajaehdokkaan joukossa Euroopan parhaaksi lukutaitokampanjaksi.

Toisena pilottihankkeena Lukukeskus osallistui varainhankinnan työkalun testaamiseen. Varainhankinta on kaikille järjestöille yhtä haastavaa mutta muualla Euroopassa on sitä varten paljon hyviä käytäntöjä. Lukukeskus testasi näitä käytäntöjä omaan toimintaan ja oppi samalla paljon muiden kokemuksista. Tulokset hyödyttivät sekä Lukukeskusta että ELINETiä. Lukukeskuksesta hankkeeseen osallistui toiminnanjohtajan lisäksi tuottaja **Ulla Arkoma**. Molemmat osallistuivat ELINETin keväällä järjestämään yhteistyökonferenssiin Budapestissä. Toiminnanjohtaja osallistui syksyllä Brysselissä järjestettyyn Lukutaitoviikon juhlaseminaariin ja tiimien kokouksiin.

ELINET on ollut Lukukeskukselle tärkeä keinoa saada kansainvälisiä kontakteja, vaihtaa tietoa ja kokemuksia sekä oppia.

5 Kirjailijavierailut

Lukukeskuksen järjestämien kirjailijavierailujen määrä on kasvanut 100% neljässä vuodessa:

Lukukeskus välitti tilaajille vuonna 2015 yhteensä 1187 kirjailijavierailua. (Vuonna 2014: 946 vierailua). Vuonna 2012 vierailujen määrä lähti nousuun ja on neljässä vuodessa lähes tuplaantunut. Lukuihin sisältyvät myös projektirahoituksella tuetut vierailut, kuten edellisenäkin vuonna. Lukukeskuksen kautta vierailuja teki yhteensä 291 kirjailijaa.

Kirjailijavierailut ovat Lukukeskuksen ydintoimintaa. Kirjailijavierailuista vastaa kokopäiväisesti kulttuurituottaja **Ulla Arkoma** ja ruotsinkielisistä vierailuista kulturproducent **Barbro Enckell-Grimm**. Toimistosihteerinä **Seija Haapakumpu** vastaa maksuliikenteestä.

Lukukeskus sopii esiintymisjärjestelyt ja tekee sopimuksen kirjailijan ja tilaajan kanssa. Se maksaa palkkion kirjailijalle heti esiintymisen jälkeen ja laskuttaa tilaajaa kuluista jälkikäteen. Sen lisäksi, että tilaajat löytävät Lukukeskuksen kautta vaivattomasti sopivan vierailijan on palvelu useille tilaajille tärkeä myös taloushallinnon sujuvuuden vuoksi. Kotimaan lisäksi myös ulkomailla toimivat vierailujen tilaajat ovat kokeneet yhteistyön Lukukeskuksen kanssa aikaa säästävänä ja käytännön työtä huomattavasti helpottavana.

Kirjailijavierailujen palautekyselyyn vastanneista 84% piti kirjailijavierailua kiitettävänä ja 16% hyvänä kokemuksena. Lukukeskuksen palveluun oli tyytyväisiä 100% vastaajista. Erityisesti kiitosta

tuli nopeasta vastausajasta ja yleisestä palvelusta. Kaikki vastanneet suosittelisivat Lukukeskuksen kirjailijavierailuja.

78% arvioi vierailulla olleen positiivinen vaikutus kuulijoiden lukemiseen. Kaikkien vastanneiden kesken arvottiin kirjailijavierailu.

5.1 Kirja eläväksi hanke -selvitys

Lukukeskus oli mukana toteuttamassa Kirja Eläväksi -hanketta, jonka yhteydessä neljässä Pohjois- ja Itä- Helsingin koulussa järjestettiin 1.-6.luokkalaisille yhteensä 60 sanataidetyöpajaa. Hankkeessa oli mukana yhteensä kaksitoista kirjailijaa, kuvittaja sekä sarjakuvataiteilija Lukukeskuksen korkeakouluharjoittelija **Suvi Annola** laati hankkeesta selvityksen. Selvityksen mukaan opettajat arvioivat työpajat hyödyllisiksi luku- ja kirjoitusinon kasvattamisen kannalta. Hyöty kumpusi monella tavalla: erilaisten toiminnallisten tehtävien koettiin aktivoivan oppilaiden luovuutta ja kannustamaan heitä omien ideoiden tuottamiseen. Tehtävien koettiin antavan uusia ideoita ja näkökulmia siihen, kuinka tarinankirjoittamista ja lukemista voi lähestyä. Lapsia kiinnosti myös kirjailijan työ ammattina. Kirjailijan rohkaiseva ja lukemaan innostama palaute koettiin hyödylliseksi, kirjailijalla nähtiin myös esikuvallinen rooli. Lasten lukuintoon vierailu vaikutti selkeästi.

5.2 Virtuaalivierailut

Virtuaalivierailujen pilotoinnin jälkeen vuonna 2015 virtuaalivierailut tulivat osaksi Lukukeskuksen kirjailijavierailutoimintaa. Virtuaalivierailussa kirjailija esiintyy omalla työhuoneellaan, josta vierailu lähetetään tilaajalle. Yleisö kommunikoi kirjailijan kanssa mikrofonin ja web-kameran välityksellä. Vuonna 2015 virtuaalivierailut järjestettiin Adobe Connect Meeting –ohjelman välityksellä.

Vuonna 2015 virtuaalivierailut lähtivät käyntiin Äidinkielen opettajainliiton talvipäiviltä, jossa kirjailija **Satu Taskinen** esiintyi 18.1. Virtuaaliset kirjailijavierailut ovat muodostuneet Lukukeskuksen tärkeäksi toimintamuodoksi, sillä ne saavuttavat myös yleisöt, joita tavallisella vierailutoiminnalla on haastava tavoittaa.

Syksyllä 2015 virtuaalivierailuja mainostettiin Suomi-kouluille, instituuteille sekä ulkomaisten yliopistojen Suomen kielen ja kulttuurin yksiköille. Merkittävimpiä virtuaaliesiintymisiä vuonna 2015 olivat Salla Simukan virtuaalivierailut Viron ja Tukholman instituuttiin, jossa hän esiintyi paikallisille suomea opiskeleville koululaisille. Lukukeskuksen ja Sanaston yhteistyössä järjestämässä hankkeessa 100 kirjailijaa – tuhansia kohtaamisia oli mukana kolme virtuaalivierailua, joista yhtenä oli **Eppu Nuotion** esiintyminen Geneven Suomi-koulussa. Vuoden 2015 aikana virtuaaliesiintymisiä oli 22, ja ne tavoittivat yli 1000 seuraajaa. Koska virtuaalivierailujen määrä ei kuitenkaan yltänyt aivan samaan kuin viime vuonna, aloitettiin edullisempien vaihtoehtojen kartoittaminen Adobe Connect meeting -ohjelman tilalle.

5.3 Kirjailijatietokannan uusiminen

Kirjailijatilausten ja kirjailijatietokannassa olevan kirjailijamäärän kasvun myötä vuonna 2012 luodun kirjailijatietokannan sekä siihen liittyvän tilaustietokannan tekniset edellytykset on käytössä koettu joustamattomiksi ja mekaanisiksi. Kirjailijavierailujen lisääntynyt kysyntä on synnyttänyt tarpeen tietokantauudistukselle. Kirjailija- ja tilaustietokantaa ryhdyttiin uudistamaan

ja kehittämään syksyllä 2015. Työ tilattiin kilpailutuksen tuloksena Mediapool -nimiseltä digitaaliselta sisältötoimistolta.

Kirjailija- ja tilaustietokantaa uudistetaan siten, että ne helpottavat ja nopeuttavat tilaajien asiointia Lukukeskuksessa ja tuovat tietokannassa olevat kirjailijat helposti esille. Uudistuneen tietokannan avulla on tarkoitus tavoittaa uusia tilaajakohderyhmiä, mikä mahdollistaisi yhä suuremman ja monipuolisemman joukon vierailujen avulla työllistyviä kirjailijoita. Pyrkimyksenä on markkinoida myös Suomessa asuvia muun kielisiä kirjailijoita.

5.4 Yhteistyö Sanaston kanssa - 100 kirjailijaa, tuhansia kohtaamisia

Kirjallisuuden alan tekijänoikeusjärjestö Sanasto ja Lukukeskus toteuttivat yhdessä Sanaston 10-vuotisjuhlavuoden ja Kirjan vuoden kunniaksi 100 kirjailijaa, tuhansia kohtaamisia –hankkeen, jossa toteuttiin 100 kirjailijavierailua. Yhteisprojektin tavoitteena oli tarjota vierailumahdollisuus laajemmalle joukolle kirjailijoita, jotka eivät normaalin kirjailijavierailijavälityksen kautta pääse usein esiintymään.

Lukukeskuksen tietokannassa on huomattava määrä kirjailijoita, jotka mielellään kävisivät vierailulla, mutta joita tilaajat eivät osaa pyytää. On myös kirjallisuuden alojen edustajia, jotka ovat jääneet kirjailijavierailutoiminnassa katveeseen, kuten runoilijat ja tietokirjailijat. Tämän yhteistyöprojektin puitteissa Lukukeskuksen oli mahdollista yhdessä Sanaston kanssa tarjota laajemmalle joukolle kirjailijoita mahdollisuutta vieraila monipuolisesti valituissa kohteissa kaikkialla Suomessa. Yhteistyön kautta Lukukeskuksen oli mahdollista laajentaa vierailuja tyypillisimmistä vierailukohteista myös muihin tahoihin.

Lukukeskus vastasi hankkeen käytännön järjestelyistä ja 100 kirjailijavierailun toteuttamisesta. Kirjailijavierailujen kustannukset katettiin Sanaston hallinnoiman tekijänoikeusrahaston varoista.

Vierailut toteutettiin jakamalla Suomi 9 maantieteelliseen alueeseen, ja nämä 9 aluetta jaettiin 8 kirjallisuuden ammattilaisten ryhmään: kaunokirjailijat, lastenkirjailijat, nuortenkirjailijat, tietokirjailijat, runoilijat, kääntäjät, käsikirjoittajat ja sarjakuvataiteilijat. Vierailuista 10 % toteutettiin ruotsinkielisinä vierailuina. Lisäksi osa vierailuista toteutettiin virtuaalivierailuina. Pääasiallisesti esiintyjiksi etsittiin kirjailijoita omalta alueeltaan.

Ensikertalaisia tai muuten harvemmin esiintyneitä kirjailijoita varten Lukukeskus tuotti koulutuspaketin vierailujen onnistumisen tukemiseksi. Kirjailijavierailuista toteutettiin havainnollinen video ja kirjailija **Terhi Rannela** kirjoitti ohjeet aloittelevalle esiintyjälle.

Lukukeskus kontaktoi hankkeeseen liittyen yli 400 potentiaalista tilaajaa. Esiintymispaikoiksi etsittiin ensisijaisesti muita kuin kouluja ja kirjastoja, joista jo tilataan paljon vierailuja. Näitä olivat mm. vankilat, vastaanottokeskukset, sairaalat, palvelutalot, seurakunnat sekä ammattiopistot. Lisäksi oltiin yhteydessä kirjallisuuden alan järjestöihin, kulttuurikeskuksiin, eri alojen yhdistyksiin, opistoihin, nuorisotoimeen, vapaaehtoistyöntekijöihin, Suomi-kouluihin, eläkeläisyhdistyksiin ja senioritaloihin.

5.5 Yhteistyö Espoon kaupungin kanssa: KULPS! -vierailut

Espoon kaupunki on tarjonnut kaikille Espoon peruskoulujen 4. -10. luokille mahdollisuuden tilata kirjailijavieras Lukukeskuksesta. Vierailut ovat osa Espoon kaupungin Kulttuuri- ja liikuntapolkusuunnitelmaa.

KULPS! -vierailut toteutetaan yhteistyössä Espoon kirjastojen kanssa siten, että koulujen sijaan kirjailijavierailut on pidetty kirjastoissa eri puolilla Espoota. Koululuokat ovat saapuneet lähikirjastoon tapaamaan kirjailijaa.

KULPS! -kirjailijat vaihtuvat lukuvuosittain ja syksystä 2015 alkaen on Espoon kouluilla ollut mahdollisuus tilata Lukukeskuksen kautta seuraavia kirjailijoita (lisäksi mukana myös kääntäjä, käsikirjoittaja ja sanoittaja):

Perinteisten kirjailijavierailujen lisäksi on tarjolla ollut myös ”Kirjailijakouluja”, joissa kirjailijat vetävät sanataidetyöpajoja 4.-10.luokkien oppilaille. ”Kirjailijakoulun” lisäksi kouluille on tarjottu käännöstyöpajaa sekä sarjakuvatyöpajaa:

5.6 Yhteistyö Espoon WeeGee-talon kanssa

Syyskaudella 2015 aloitettiin yhteistyö Espoon WeeGee-talon kanssa suunnittelemalla WeeGee-talon joulumarkkinoille kirjallista ohjelmaa. WeeGeen joulumarkkinoilla esiintyi Lukukeskuksen kautta 9 kirjailijaa ja 2 haastattelijaa. Yhteistyötä on tarkoitus jatkaa vuoden 2016 aikana.

5.7 Yhteistyö kulttuuri-instituuttien kanssa

Syksyllä 2015 Lukukeskus ryhtyi välittämään kirjailijavierailuja Ruotsiin Suomen Tukholman instituutin tilaamana. Lukukeskuksen ja Suomen Tukholman instituutin yhteistyön tuloksena Ruotsissa vierailivat **Riikka Pulkkinen, Johanna Holmström, Tuomas Kyrö** sekä virtuaalisesti **Salla Simukka**. Yhteistyö Suomen Tukholman instituutin kanssa jatkuu.

6 Lukemisen edistäminen

6.1 Satavuotiaan Suomen Uusi lukutaito -hanke

Suomen uusi lukutaito on OKM:n rahoittama pilottihanke, jossa testataan miten sähköinen lukeminen vaikuttaa 4-luokkalaisten lukuintoon. Hankkeessa selvitetään muun muassa lisääntykö tabletteja käyttävien oppilaiden lukuinto merkittävästi suhteessa verrokkiluokkiin, jotka lukevat fyysisiä kirjoja. Lisääkö e-kirjojen lukeminen muuta lukemista ylipäätään? Miten tekstin ymmärtämisen kyvyt kehittyvät, mitä tunteita luettu herättää sekä miten lukukokemusta jaetaan.

Hankkeessa testataan rinnakkaisia koululuokkia kolmella paikkakunnalla: Rovaniemellä, Helsingissä ja Kontiolahdella. Jokaisessa koulussa on yhdelle luokalle jaettu tabletit, joissa on sähkökirjat ja toiselle luokalle fyysiset kirjat. Lukemisen tueksi on luotu vuorovaikutusta helpottavat välineet. Lasten reaktioita tutkitaan etukäteen valmisteltujen kyselyjen avulla ja lapsille varta vasten suunnitellun leikinomaisen tunnetarravihon ja sähköisten kanavien (esim. blogi ja YouTube) avulla. Tulevaisuudessa olisi tarkoitus vihon sijasta luoda sovellus, joka mahdollistaisi lukukokemuksen jakamisen muiden oppilaiden kanssa. Koko hanketta tukemaan on luotu sivusta www.lukukami.fi joka on portti sähköisiin kirjoihin ja joka kertoo tarkemmin koko hankkeesta. Hankkeessa on mukana WSOY/Tammi, josta on saatu ilmaiseksi oikeudet käyttää sähkökirjoja ja paperikirjoja.

Satavuotiaan Suomen uusi lukutaito hanke on syntynyt digitaalisen murroksen, lukutaitotulosten heikentymisen (Pisa) sekä kirjamarkkinoiden laskevan käyrän tuloksena. Yhteiskunnan digitalisoituminen vaikuttaa kaiken muun ohella myös lukemiseen. Sataprosenttinen lukutaito ei ole Suomessa enää itsestäänselvyys: yhä useammat lapset eivät enää hallitse kielen vivahteita. Hanke on käynnistynyt syksyllä 2014. Pilotti päättyy syksyllä 2016 ja sen jälkeen olisi tarkoitus soveltaa opittuja käytäntöjä laajemmin lasten sähköisen lukemisen edistämiseen.

6.2 Yhteistyö Kansainvälisen audiovisuaalisen keskuksen KAVIn kanssa

Lukukeskus isännöi syksyllä 2015 yhteistyössä KAVIN ja Koulukinon kanssa elokuva/kirjallisuus -työpajaa Annantalon ja opetusviraston seminaarissa ILMIOIT GOES ART – Varaslähtö uuteen opetussuunnitelmaan. Seminaarissa opettajat, rehtorit sekä taide- ja kulttuuritoimijat tutustuivat uuden opetussuunnitelman mukaiseen helsinkiläiseen ilmiöoppimisen prosessiin, jonka puitteissa helsinkiläiset koulut toteuttavat kaksi monialaista ilmiöpohjaista oppimiskokonaisuutta lukuvuosittain. Nämä kokonaisuudet luovat uudenlaisia mahdollisuuksia koulujen sekä taide- ja kulttuuritoimijoiden yhteistyölle. Työpajassa KAVI, Koulukino sekä Lukukeskus esittelivät toimintaansa ja yhteistyömahdollisuuksista keskusteltiin koulujen ja kulttuuritoimijoiden kesken.

6.3 Yhteistyö kulttuurikeskus Caisan kanssa

Syksyllä 2015 Lukukeskus aloitti yhteistyön kulttuurikeskus Caisan kanssa osallistumalla Satakielikuukausi -tapahtuman (21.2.-21.3.2015) suunnitteluun ja järjestämiseen. Vuonna 2015 ensimmäistä kertaa järjestettävä Satakielikuukausi on vuosittainen, äidinkieltä, monikielisyttä ja kielellistä rikkautta juhlistava festivaali, jossa tarkastellaan äidinkielen ja kielten merkitystä taiteen, kohtaamisten ja yhdessä tekemisen kautta.

6.4 Lue lapselle –kampanja

Hankkeen tavoitteena on valistaa pienten lasten vanhempia lukemisen tärkeydestä. Tätä tarkoitusta varten tuotetaan opas vanhemmille suomeksi ja muilla kielillä, luodaan verkkosivu täydentämään opasta ja levitetään oppaan materiaalia laajalle yleisölle jaettavaksi neuvoloissa, päiväkodeissa, tapahtumissa ja muualla (100 000 – 200 000 kpl.). Lisäksi yritetään saada tietoa lukemisesta äitiyspakkaukseen. Hankkeen yhteyteen on koottu v. 2015 näyttely ”Lue lapselle”, jota kierrätetään mm. kirjastoissa ja neuvoloissa.

Hanke toteutetaan yhteistyössä WSOY:n kirjallisuussäätiön kanssa. Säätiö tuen lisäksi haetaan avustuksia myös muilta tahoilta ja pyritään löytämään muita hanketta tukevia yhteistyökumppaneita ja rahoittajia.

Hankkeessa on konsultoitu lastenkulttuurin ja kasvatusalan asiantuntijoita sekä kirjallisuus- ja kirjastoalan toimijoita, joihin Lukukeskuksella on suora ja luonteva yhteys entuudestaan. Eurooppalaisilta Lukukeskuksen sisarorganisaatioilta selvitetään parhaat käytänteet. Hankkeen suunnitteluvaiheessa on asiantuntijoiksi kutsuttu tutkija **Päivi Heikkilä-Halttunen**, kirjailija **Kari Levola** ja Lastenkirjainstituutin johtaja **Paula Halkola**. Hankkeen ensimmäinen vaihe toteutetaan vuosien 2015-2016 aikana. Vuonna 2015 edettiin seuraavissa asioissa:

Lue lapselle -verkkosivun ja esitteen valmistelut aloitettiin huhtikuussa 2015

”Lue lapselle” näyttely oli eduskunnan kirjastossa marraskuussa 2015

Lue lapselle – ohjelmaa oli Helsingin kirjamesseilla ja Kirjahyrrä- festivaalilla

Neuvottelut tekstin saamiseksi äitiyspakkaukseen WSOY:n kanssa käytiin vuoden 2015 lopussa

6.5 Osallistuminen messuilla

Lukukeskus osallistui Educa-messujen Kulttuuritorille omalla osastollaan 23.-24.1.2015. Kulttuuritori on Opetusalan valtakunnallisen Educa-koulutustapahtuman uusi kokonaisuus, jonka tarkoituksena on tuoda opetusalan toimijoille innostavia ideoita kulttuurin ja taiteen kentältä. Kulttuuritori antaa opetushenkilökunnalle vastauksia siihen, miten kulttuuri ja taidetta voi käyttää monipuolisesti oppimisympäristönä ja millaisia palveluja on saatavilla. Mukana oli kolmetoista eri kulttuurialan toimijaa omilla osastoillaan, ja lisäksi kulttuuritorilla oli käytössä oma pieni lava. Lukukeskuksen lavaohjelmassa Herttoniemen yhteiskoulun oppilaat haastattelivat nuorisokirjailija **Seita Vuorelaa** sekä **Kalle Veirtoa**. Lisäksi Lukukeskuksen osastolla oli mahdollisuus osallistua tietokilpailuun, jossa oli pääpalkintona kirjailijavierailu.

Turun kirjamesseille Lukukeskus osallistui yhteisellä osastolla Lastenkirjainstituutin kanssa. Osaston lisäksi järjestimme kaksi lavaohjelmaa. Ensin kirjailija **Jyri Paretskoi**, tutkija **Päivi Heikkilä-Halttunen**, Aku Ankan päätoimittaja **Aki Hyypä** sekä opettaja **Penjami Lehto** keskustelivat **Aleksis Salusjärven** johdolla poikien lukemisesta. Toisen keskustelun aiheena oli kirja-aktivismi. Kirjailija Riku Korhonen ja kriitikko-tutkija **Miikka Laihin** pohtivat kirja-aktivismin muotoja ja kirjallisuuden nykytilaa. Haastattelijana toimi **Aleksis Salusjärvi**.

Helsingin kirjamesseilla Lukukeskuksella oli infotiski. Helsingin messuilla Lukukeskus järjesti kolme lavakeskustelua. Torstaina Kirjakallion lavalla keskusteltiin Lukufiiliksestä ja nuorten

kirjallisuuslehden tulevaisuudesta. Mikä merkitys nuorten omalla kirjallisuuslehdessä on lukuharrastuksen innoittajana? KirjaKallion oppilaat esittelivät oman unelmiensa kirjallisuuslehden ja toimivat haastattelijoina.

Lauantain Nenäpäiväkeskustelussa pohdittiin miten lukutaito vaikuttaa kehitysmaiden lasten tulevaisuuteen? Keskustelijoina olivat kirjailija **Eppu Nuotio**, tutkija **Emma Ojanen** Jyväskylän yliopistosta ja ohjelmajohtaja **Julia Ojanen** Plan International Suomesta. Sunnuntaina messujen päätteeksi keskusteltiin kirjallisuuden vastaanotosta. Kustantaja **Anna-Riikka Carlsonin** ja kriitikko **Pietari Kylmä** keskustelivat **Aleksis Salusjärven** johdolla kirjallisuuden vastaanotosta, 10 000 kirjan vuosittaisesta ilmestymismäärästä ja siitä, miten julkisuus jakautuu niiden kesken ja miten kirjat yksilöityvät.

Sekä Turun että Helsingin kirjamessuilla oli olennaista näkyä juuri lavaohjelmien kautta. Lava-ohjelmien aiheet kiinnostivat messuyleisöä ja herättivät keskustelua.

Turun ja Helsingin Kirjamessujen näkyvyys

kohtaamisia kasvokkain osastolla ja messuilla yleensä: **1500**
Yleisöä keskusteluissa: **300**
Facebook-näkyvyys **5 500**
Twitter-näkyvyys: **45 000**

Lukukeskus.fi

Liikenteen määrä: **3200** kävijää, vrt. edelliseen viikkoon **+50 %**
Uusia kävijöitä: **70 %**
Yht.
Suoria kontakteja livenä tai netissä: **5 000**
someosumia/kontakteja: **50 000**

7 Julkaisut

7.1 Kiiltomato.net – Lysmasken: Kirjallisuuskritiikin verkkolehti

Kiiltomato jatkoi kasvuaan Suomen luetuimpana kirjallisuuden verkkolehtenä myös vuonna 2015. Toiminnan päätavoite oli laajentaa kirjallisuuden vastaanottoa ja moniäänisyyttä. Tätä tehtävää täytettiin laaja-alaisilla kritiikeillä ja pääkirjoituksilla sekä jalkautumalla vuoden aikana erilaisiin kirjallisiin tapahtumiin.

Kiiltomato tavoitti vuoden aikana 150 956 yksilöityä eri kävijää (140 000 vuonna 2014). (lähde: Google Analytics). Kiiltomaton verkkosivuille tehtiin 219 301 käyntiä, keskimäärin 600 käyntiä päivässä. Sivunlatauksia tehtiin 305 446 kappaletta. Sivuston käyttö kasvoi kaikilta osin noin 10 % vuoden aikana.

Artikkeleita Kiiltomaton sivustolla julkaistiin vuoden 2015 aikana kaikkiaan 192. Kritiikkiarkiston koko ylitti vuoden puolivälin paikkeilla 3000 julkaisun rajan. Kritiikit kattavat kotimaista ja käännettyä kaunokirjallisuutta, esseistiikkaa sekä kirjallisuutta käsittelevää tieto- ja tutkimuskirjallisuutta. Vuoden aikana kritiikkien painopisteinä ovat olleet käännöskirjallisuus sekä runous. Uusia kävijöitä sivustolle tuli myös päätoimittajan blogin kautta, jossa kirjallisuutta ja kritiikkiä on tarkasteltu harvakseltaan ilmestyneiden näkökulmatekstien muodossa.

Vuoteen 2015 suurin yksittäinen ponnistus oli sivustouudistuksen synnyttäminen. Kiiltomaton siirtyminen mobiililaitteille soveltuvalla responsiivisella alustalla tuli valmiiksi suunnitellusti vuoden loppuun mennessä, mutta sen käyttöönotto siirtyi vuoteen 2016. Työn tekijöiksi valikoitui pienyritys Mediapool, jonka tekemä tarjous sivustouudistuksesta hyväksyttiin syyskuussa.

Kesän ja syksyn aikana Kiiltomato oli paljon esillä myös erilaisissa lastenkirjallisuutta käsittelevissä tapahtumissa. Päätoimittaja juonsi Savoy-teatterissa järjestetyn Kirjakauppa Toukan suunnitteleman lastenkirjapäivän sekä johti Porin Suomi-Areenassa paneelikeskustelun lasten ja nuorten lukutaidosta. Syksyllä Kiiltomato osallistui Turun ja Helsingin kirjamesseilla lukuisiin tapahtumiin, joissa keskusteltiin nuorten lukutaidosta, kirjallisuuden alueellisista eroista Suomessa, kirjallisuuskritiikin sukupuolittumisesta sekä kirjallisuuden vastaanotosta kustannusmaailman murroksessa.

Kirjallisuusalan toimijat jatkoivat tiedottamistaan Kiiltomaton ilmoitustaululla aktiivisesti. Tyypillisesti aiheina olivat uudet tapahtumat, kirjoituskurssit ja -kilpailut. Myös ilmoitustaulun käytettävyyttä parannettiin sivustouudistuksen myötä.

Kiiltomato.netin päätoimittajana vuonna 2015 toimi Aleksis Salusjärvi. Lysmaskenin toimitussihteerinä oli kulttuuritoimittaja **Ann-Christine Snickars**. Toimituskuntaan kuuluivat lisäksi kirjallisuudentutkija, FT **Sanna Nyqvist**, kirjailija, OTT **Jarkko Tontti** sekä kirjallisuudentutkija **Siru Kainulainen**. Kuvatoimittajan tehtävää hoiti toimistosihteerinä **Seija Haapakumpu**. Teknisestä toteutuksesta vastasivat alkuvuodesta **Janne Räikkönen** (Light Movement) sekä **Jarkko Tuovinen** ja loppuvuodesta Mediapool.

7.2 Lukufiilis – kirjallisuudesta nuorille ja nuorilta

Lukufiilisen ensisijaisena kohderyhmänä ovat kirjoista ja kirjallisuudesta kiinnostuneet yläkoululaiset ja lukiolaiset. Myös heidän opettajansa ja muut kasvattajansa ovat tärkeitä Lukufiilisen lukijoita. Tämän lisäksi lehti pyrkii tavoittamaan vähemmän aktiivisia lukijoita ja tarjoamaan portteja kirjallisuuteen mahdollisesti lukemisesta ja kirjoittamisesta kiinnostuneille. Kirjoittajaverkoston enemmistö on 13–19-vuotiaita nuoria. Avustajaverkosto kattaa

maantieteellisesti melko hyvin koko Suomen. Vuonna 2015 Lukufiiliksellä oli liki sata kriitikkoa ja muuta avustajaa, joista valtaosa opiskeli lukiossa, ammattioppilaitoksessa tai yläkoulussa.

Lukufiiliksessä julkaistiin paljon erilaisia juttutyyppejä kirjailijahaastatteluista kirja-arvioihin. Eniten palstatilaa sai jälleen uuden kaunokirjallisuuden arviointi, mikä on myös kyselyiden mukaan lehden luetuinta sisältöä. Lukufiilis arvioi ja esitteli vuoden aikana noin 100 teosta. Kaikki Lukufiilisen kirja-arviot julkaistaan myös Lukukeskuksen verkkosivuilla.

Vuoden ensimmäisen Lukufiilisen teema oli huumori. Toinen numero keskittyi suhteisiin, kolmas ympäristöön ja neljäs ja samalla viimeinen paperilehti kertoi tulevasta verkkolehdestä ja internetin ajankohtaisista ilmiöistä.

Vuonna 2015 lehdessä jatkoi päätoimittaja, kirjailija **Terhi Rannela**, sekä toimitussihteeri, Lukukeskuksen tiedottaja, alkuvuodesta vanhempainvapaalle jäänyt **Saara Oranen**. Lehden toimituskunnan jäseniä olivat muun muassa opiskelijat **Laura Kurki**, **Iida Ahonen**, **Tuure-Erik Niemi** ja **Isla Parkkola**, kustantaja **Jukka Ihanus**, kriitikko **Marika Riikonen**, äidinkielen opettaja **Tiina Kokkonen** sekä yläkoululainen **Jessica Ellonen**. Lehden taittaja oli **Heikki Sallinen** (Logopolis Oy) ja kustantaja Stellatum Oy.

Lukufiilis osallistui Helsingin kirjamesuille sekä Educaan ja Äidinkielen opettajainliiton foorumiin yhdessä Lukukeskuksen kanssa. Helsingin kirjamesuilla Lukufiilis nousi erityisesti esiin kun KirjaKallio lavalla keskusteltiin nuorten kirjallisuuslehden tulevaisuudesta. KirjaKallion opiskelijat esittelivät oman unelmiensa kirjallisuuslehden. Näiden suunnitelmien myötä aloitettiin uuden verkkolehden suunnittelu loppuvuonna 2015.

Loppuvuodesta 2015 valmistauduttiin lehden siirtymiseen verkkoon. Suunnittelimme muutosta yhdessä KirjaKallion sekä konsultti **Ronja Salmen** kanssa. Lukufiilisen toimitussihteeriksi valittiin **Anri Väre**. Visuaalisen ilmeen suunnitteli **Mirkka Hautamäki** ja teknisestä toteutuksesta vastasi Mediapool.

7.3 Vinski – lasten oma kirjallisuuslehti

Vuonna 2015 vanhojen palstojen lisäksi Vinskissä aloitettiin uusia palstoja. Yksi vuoden 2015 uutuuksia on *Runo*-palsta, jossa vierailivat runoistaan kertomassa **Tuulia Aho** ja **Anneli Kanto**. Vuonna 2015 uutena palstana aloitti myös ajattelemaan innostava filosofinen palsta *Ajatella!*, jota toimittaa filosofi **Pia Houni**.

Jokaisella lehdellä on teema, joka näkyy paitsi arvioitavaksi valituissa kirjoissa, myös tietoartikkeleissa, kirjavinkkilistan kirjoissa ja haastatteluissa. Vuoden 2015 lehtien teemoja olivat mm. sarjakuva, musiikkiaiheet kirjat, eläimet ja taikuus.

Vuonna 2015 Vinskissä esiteltiin runsaasti kirjailijoita ja kuvittajia. Vinski tavoite vuodelle 2015 oli lisätä tietopohjaisten artikkeleiden määrää. Tavoitteessa onnistuttiinkin, ja artikkeleita julkaistiin mm. tarinoiden sankarityypeistä, stereokuvista sadan vuoden takaa, lukueläimistä, Harry Potterin faniteorioista, tekijänoikeuksista lasten näkökulmasta sekä myyttisistä linnuista.

Kirja-arvioita Vuoden 2015 Vinskeissä julkaistiin yhteensä 46 lastenkirjasta, mikä lienee Vinskin historian ennätys. Kirja-arvioiden määrää on saatu lisättyä uudenaikaisilla taittoratkaisuilla, jolloin sivulle on saatu (ulkonäön siinä kärsimättä) mahtumaan useampi kirja-arvio kuin ennen. Arvioitavina oli lastenromaaneja, kuvakirjoja, sarjakuvia, runokirjoja ja tietokirjoja. Kaikki arviot ovat lasten kirjoittamia. Lisäksi lehdessä julkaistiin erilaisten teemojen mukaan koottuja kirjallistoja.

Vinskiä avusti vuonna 2015 noin 120 lasta eri puolilta Suomea: Helsingistä, Oulusta, Turusta, Tampereelta, Lahdesta, Espoosta, Vantaalta, Sipoosta, Kokkolasta, Nastolasta, Jyväskylältä, Mynämäeltä, Kuopiosta, Joensuusta, Vaasasta, Porista, Jalasjärveltä ja Kotkasta.

Avustajissa on mukana yksittäisiä, itsenäisesti Vinskiä lukevia lapsia, sekä kokonaisia sanataideryhmiä tai koululuokkia opettajineen. Julkaistuja tekstejä ovat mm. kirja-arviot, kirjavinkit, mielipidekirjoitukset, vitsit, kummitusjutut, runot ja muut omat tarinat. Piirroksia on julkaistu paitsi *Omat jutut* -palstalla, myös kuvituksina eri juttujen yhteydessä.

Aikuisavustajia Vinskillä oli vuonna 2015 15. He olivat kuvittajia, kirjailijoita, opettajia, tutkijoita, kirjallisuuden opiskelijoita sekä toimittajia.

8 Hallinto ja talous

Hallitus

Lukukeskuksen hallitus koostui jäsenjärjestöjen edustajista seuraavalla kokoonpanolla

Puheenjohtaja

Kirjailija **Esko-Pekka Tiitinen**, Suomen Kirjailijaliitto

Jäsenet

Toiminnanjohtaja **Jukka Asikainen**, Suomen Näytelmäkirjailijat ja Käsikirjoittajat

Kirjailija **Marjo Heiskanen**, Suomen Kirjailijaliitto

Informaatikko **Marika Helovuori**, Suomen kirjastoseura

Kääntäjä **Laura Jänisniemi**, Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto

Kirjailija **Kaj Korkea-aho**, Finlands Svenska Författareförening

Lehtori **Hilkka Lamberg**, Äidinkielen opettajain liitto

Toimittaja **Elina Lappalainen**, Suomen arvostelijain liitto (varapuheenjohtaja)

Viestintäpäällikkö **Anne Rutanen**, Suomen tietokirjailijat

Lastenkirjailija **Nora Strömman**, Finlands Svenska Författareförening

Koulutuspäällikkö **Tuija Tammelander**, Kansanvalistusseura

Kirjailija **Netta Waldén**, Suomen Nuorisokirjailijat

Hallitus kokoontui vuonna 2015 kuusi kertaa. Osa hallituksen työskentelystä käytiin sähköpostitse. Lukukeskuksen vuosikokous pidettiin 24.3.2015 Helsingissä kirjailijatalo Villa Kivessä.

Henkilökunta ja toimisto

Kokoaikaisina vakituksina Lukukeskuksessa ovat työskennelleet toiminnanjohtaja **Ilmi Villacís** (1.1.2015 alkaen), toimistosihteeri **Seija Haapakumpu**, kulttuurituottaja **Ulla Arkoma** sekä tiedottaja **Emmi Jäkkö** alkaen 16.3.2015 **Saara Orasen** sijaisena äitiysvapaan ajan. Ruotsinkielisistä hankkeista, vierailuista ja käännöksistä on vastannut **Barbro Enckell-Grimm**. Projektikoordinaattori **Elisa Grönholm** on koordinoanut Sata kirjailijaa, tuhansia kohtaamisia -hanketta sekä vastannut virtuaalivierailuista. Graafikko **Mirkka Hautamäki** aloitti Lukukeskuksessa 8.6.2015 Veikkauksen 75-juhlavuoden Unelmien kesäduuni -kampanjassa ja sen jälkeen 13.7.2015 alkaen tuntityösopimuksella. Myös Enckell-Grimm ja Grönholm ovat työskennelleet tuntityösopimuksella. Lisäksi Lukukeskuksessa ovat työskennelleet **Laura Laakkonen**, joka suoritti aineenopettajakoulutusharjoittelun 100 h ajalla 15.1.-5.3.2015, **Suvi Annola** 1.9.-30.11.2015 Helsingin yliopiston kotimaisen kirjallisuuden oppiaineen harjoittelijana sekä TET-harjoittelijana **Lise Villacís** 13.-17.4.2015.

Tilintarkastajana toimi Tiliextra Oy. Tilintarkastajana oli **Matti A. Mäkinen** (HTM) ja toiminnantarkastajana oli yo-merkonomi **Maija Haimi**.

Kirjanpitopalvelut on ostettu tilitoimisto Paritilit Oy:n Pasilan toimipisteeltä. Toimistosihteeri **Seija Haapakumpu** on valmistellut kirjanpidon.

Lukukeskuksen toimisto sijaitsee kirjailijatalo Villa Kivessä osoitteessa Linnunlauluntie 7, Helsinki. Toimitilan vuokraa Kivi-talo Säätiö.

Avustukset 2015 haetut ja myönnetyt		haettu	myönnetty
		€	€
Konstsamfundet	En författare till varje skola	15000	5000
Opetus- ja kulttuuriministeriö	Toimintaan	241000	236000
Opetus- ja kulttuuriministeriö	Kiiltomato.net, kulttuurilehtituki + kehittämishanke	22000+7000	20000
Opetus- ja kulttuuriministeriö	Lukufiilis, kulttuurilehtituki	13000	8000
Opetus- ja kulttuuriministeriö	Vinski, kulttuurilehtituki	13000	11000
Opetus- ja kulttuuriministeriö	Kirjailijatietokannan uudistaminen	36000	25000
Otavan Kirjasäätiö	Kiiltomato.net, toiminta ja uudistus	10000	2000
Svenska folkskolans vänner rf	Läsveckan 2015	1550	1000
Svenska kulturfonden	En författare till varje skola	23000	20000
Svenska kulturfonden	Lysmasken	13000	13000
Taiteen edistämiskeskus	Lukuviikko 2015	5000	5000
WSOY:n kirjallisuussäätiö	Lue lapselle -hanke	38000	10000

Talous

Lukukeskuksen yleistoiminnan tulot vuonna 2015 olivat 731 379,78 euroa ja menot 731 298,54 euroa. Tuloista 260 890 euroa (36 %) oli läpikulkurahaa, joka tuli kirjailijavierailujen tilaajilta. Niillä katettiin vierailujen palkkio- ja matkakulut. Julkaisujen menot olivat yhteensä 85 540,04 euroa. Muut kulut aiheutuivat projektikuluista, vakituisen henkilöstön palkkakuluista sekä muista yleistoiminnan kuluista.

Opetus- ja kulttuuriministeriön yleisavustus 236 000 euroa muodosti 32 % Lukukeskuksen kokonaistuloista. OKM:ltä saatiin hankeavustusta ja kulttuurilehtitukea. Lisäksi Lukukeskuksen toimintaa rahoittivat Svenska kulturfonden, WSOY:n kirjallisuussäätiö, Otavan Kirjasäätiö, Konstsamfundet, Svenska folkskolans vänner sekä Taiteen edistämiskeskus. Tuloja saatiin myös kirjailijavierailujen palvelumaksuista, lehtien kustantaja Stellatumilta, ilmoitustuottoina Adlibrikseltä, ELINET-hankkeesta, Sanaston Sata kirjailijaa, tuhansia kohtaamisia -hankkeesta sekä jäsenjärjestöiltä jäsenmaksuina.

Vuoden 2015 tilinpäätöksen mukaan tilikauden tulos on 81,24 euroa ylijäämäinen. Yhdistykselle edellisinä vuosina kerrytetty oma pääoma on yhteensä 20 939,50 euroa.

